

Telefon 18-99.

8972

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sárok bőr-
keményedései. to-
kor. 1-20
rendő.

Köz-
ponti
szétküldési
raktár:
SCHWENK L.

MEIDLING — BÉCS.
Csak akkor valódi, ha min-
használati utasítás és minden
sz a mellétes védjeggyel és
sal el van látva, azért is erre
kell. — 1 doboz ára 1-20 kor.
előzetes beklldése mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 9068
Török József gyógyszer., Budapest, Király-u. 42. Andrássy-út 29.

CHOCOLAT
SUGAR

schmeckt am feinsten

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
SINANYU-KÜT

JÉLYAILLATOS
MANDOLA KORPA
a bőrt fémre szorítja és
meghajtja az arcz elénk
és más kinezést
Milyen helyesül a szagpont és az arcz kemény
KIZÁRÓLAGS KÉSZÍTŐ
A. Mutsch és Tsg.
BÉCS, I. LUGECK 3. SZ.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm.
Friedr. Bayer & Co. Elberfeld

SOMATOSE

husból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izetlen, könnyen oldódó Albumose készítmény a leg-

erősítő-szer
gyenge és a táplálkozásban elma-

radottiaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, üdülőknak, nemkülönben

Vas-Somatose

lesz ajánlva az orvosok által.
Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves
összetételű vasat, a milyen alak-
ban a vas az ember szervezetében

Somatose rendkívül gerjeszti az étvágyat.

Szépség egészségtana
(Kozmetika)
Ez a könyvem ajánlom mind

VASTAGH GYÖRGY OLTÁRKÉPE TEMESVÁR GYÁRVÁROSÁNAK ÚJ TEMPLOMÁBAN.

vérei kinőtt ruháit. Ők még fölvirágozzák magukat, különösen a lányok a királyt, királynét választanak maguk közül: azokat, a kiknek legtöbb a virágjuk, vagy legszebb a ruhájuk. Ezeket közrefogva, kis csapatban járják végig az utcákat. Mindenütt szívesen látják őket, mindenütt örömet hallgatják meg azt az egyszerű, szép, régi dalt és játékot, mely ki tudja, hány száz évvel ezelőtt kelt először népünk ajkára.

Az udvaron szépen körbe állnak, s kezét fogva megindul jobb felé az eleven rózsakoszorú, énekelve éles, csengő gyermekhangon a pünkösdi dalt, a mely így kezdődik:

A pünkösdi jeles ünnepe,
Szent lélek Isten küldöttje,
Erőfítté mi szívünket —
Az apostoloknak.

Lesütött szemmel áll a király és királyné, a míg a többiek ezt éneklék a koszorú közepén, aztán összefogozva együtt dalolják valamennyien a 'királyné nótáját':

András bokréta,
Feleséged jó tánczos,
Jól meghúzd, jól meghúzd
A lovadnak száját,
Ne tipedje, ne tapodja
A pünkösdi rózsát.

Kedvtelve hallgatják az éneket az öregek, de még inkább a kis gyermekek, a kik majd csak ezután, jövőre jutnak a 'pünkösdlők' sorába...

Általában a pünkösdi mindinkább a gyermekek ünnepévé válik: az ő ártatlan, szelíd örömeiknek nyújt alkalmat a nyilvánulásra.

A nagyváros lakója nem élvezi úgy a pünkösdi örömet, mint a falusi ember. Őt a házak kötömegeihez köti végzeté s csak az utca kövezetében éltek fák zöldelése, a tereken búsongó orgonabokrok, meg a piacokon ilyenkor rendkívül nagy tömegben árult virág illata emlékezteti a pünkösdre. Igaz, hogy ez is mind csak levagdalt, vagy cserépekben sanyargó virág. A ki csak teheti, ki is menekül a városból legalább délután, hogy egy kis lélekzetet vegyen a szabad ég alatt. Nem is szállít soha annyi embert a villamos meg egyéb mindenféle alkalmazosság a Svábhegy, a Zugliget, vagy még meszebb tájak felé, mint pünkösdi két ünnepén.

A Zugliget gyepes lankáit egészen ellepi a kirándulók — ha csak kedvez az idő — csoportosan telepsznek egymás mellé a családok; sokan már reggel kivonulnak, kosarakban cipelik magukkal az elemózsiát. Oly jól esik a gyermekeknek egyszer, végre valahára egy kis

maguk-szedte virág, egy kis meghempergés a gyepen, a csak szabadban játszható játékok sok változatossága, hogy örömet nézni. Az idősebbek pedig kényelmesen elnyújtózva a friss fűvön, kedélyesen elbeszélgetve felednek most minden bajt.

Azonban lassanként elkezdi homályosodni, a nap fényes korongja lebukik a hegyek mögé, hűs esti szellő sohajt végig a fák lombjai közt: vége az ünnepnek, piros pünkösdi napjának. Most már vissza, oda a nagy kőházak, a súlyos munka, nehéz gondok hazája felé!

VASTAGH GYÖRGY OLTÁRKÉPE

A régebb századokból fenmaradt templomainkban számos művészi emléket találunk, míg az utolsó három évszázadban keletkezett vagy berendezett hazai templomok a honi művészeti állapotok rendkívüli sivárságát hirdetik. Még a közelmúltban, az ötvenes és hatvanas években is a templomi festések, oltárképek, zászlók, szobrok részint idegenek munkái, részint külföldi — leginkább olasz — gyárakból rendelt szállítmányok. Még a magyar szentek, István, László király képei is mind a külföldi fedelmek és lovagok sablonja szerín készültek.

Csak egy pár évtizede, mikor a magyar képzőművészet hozzájutott a templomok belsőjéhez. Most már az épülő templomok egyre jobban foglalkoztatják a hazai művészetet, s a szentképeken megtaláljuk a magyar vonatkozást, a hol kell, sőt a magyar fölírás is. Jeles és jónévű művészeink közül számosan művét őrzik oltárok, zászlók, s ezek legtöbbször Mária képe látható.

A régi hadi lobogókat, kivált a törökök elleni harcokban, Mária képe díszítette, mint Magyarország védasszonya. Milyen ábrázolások voltak ezek, nem ismerjük. A Mária-ábrázolás magyar történelmi gondolata az volt, hogy Szent István térdén állva nyújtja koronáját Mária oltalmába. De nemzeti vonás, vagy történelmi hűség nincs ezeken a képeken sem. Szárazon másolták egyiket a másik után. Lát-szik, hogy a nemzeti hagyományos vallásos érzés kifejezésére azok, a kik festették, képtelenek voltak. A vallásos hagyomány rendszeren a magyar koronával ékesíti Mária fejét, vagy feltünteti mellette a koronát. Olykor a magyar címert látjuk meg, de csakis újabb időkben. Magyarország védőasszonya azonban mindig a kis Jézussal ábrázoltatik.

Vastagh szép oltárképén, melyet a Temesvár Gyárvárosában épült új templom részére készített, szintén Magyarország védasszonyát festette meg. Szent István koronája a fején, jobbáiban a jogar; balján ül a kis Jézus, kezében az ország keresztje almájával. Felhők közt lebeg Magyarország patronája, nyugodtan, szelíden. A felhők közt kis szárnyas angyalok, kedves, ártatlan arccal. Egyik az ország címérét emeli. A képnél művészi becsen kívül nagy érdeme, hogy vallásos vonatkozása mellett, a szemlélőt a hazára is emlékezteti.

A HAZA.

A kis fiam ma mondta ki először,
Kérdezve tőlem, hogy mi a haza?
Kis violácska, minek magyaránám,
Majd-majd, megérted valaha!

A haza a mindnyájunk édes anyja!
Megállj, monddok egyet róla neked:
Kit szeretsz te legjobban a világon?
Ugy-e engem, meg anyád szeretetét?

Lásd, úgy szeretünk mi is tégedet;
Te vagy a szemünk, lelkünk fénye,
De ha a haza hina: küldenénk,
Hogy eredj, halj meg érte!

Szabolcska Mihály.

MEDDŐ TAVASZ.

A kérdés:

— A dalos szavadat nem halljuk régóta.
Mi dolog ez pajtás, elfogyott a nótá?
Most nyílik a virág, minden éled, zajdul,
Erdő, mező csattog, visszhangzik a daltul,
Dalt zsongva suhannak langy, édes fuvalmak
S te most némultál el
Bűbájós évadján a virágnak s dalnak?!

A válasz:

— Virágok nyílása, dalok csattogása,
Én némaságomat ép az magyarázza.
Olyan az én műzsám, mikor tavaszt érez,
Ha nem követhetem: elhagy, hűtlenné leszek.
Vagyok most szobába — betegágyra — zárva,
Ő meg bokrétaán
A zengő, virágzó kikeletet járja...

Lampérth Géza.

EMLEKEZÉS BONCZ FERENCZRE.

Nem régiben egy rendkívüli hasznos élet végéről adtak hírt a lapok. A vidékről jött a halálhír. De nem a vidék embere volt. Oda csak kinyugodni ment azt az ernyedetlen kitarással végzett munkát, a melynek java része itt folyt le közöttünk. Csendben, feltűnés keresése nélkül, a hivatalszobák zajtalan falai közt, eleinte ügyszólva csakis a kötelességérzetből merítve lelki erőt, a mely nyomon aztán ki is küzdötte magát. De küzködni kellett, míg nem széles körű, alapos jogi képzettségének és éles eszének megfelelő azt a vezető állást elfoglaltatta, a honnét mintegy tíz évvel ezelőtt falusi magányába visszavonult. A közalapítványi ügyek igazgatóságának élén állott itteni munkássága utolsó tizenhat esztendejében. Itteni munkám, mondom, mert a nyugalom se jelentett rá nézve végleges nyugalmat. Élete utolsó éveinek Komárom vármegye vette hasznát. Mint a közigazgatási bizottság tagjának, élénk része volt a megyei közélet minden mozzanatában. Végleg csakis akkor vonult pihenésre, mikor a szívja egészen csendes emberré tette őt.

Zsenge koromig megy vissza reá az emlékezés. Átvám mellett, a muzsai járási bírósnál kezdte a pályáját. Ötven évvel ezelőtt, a mikor ügyszólva családunk tagja volt. Én meg az ő kezébe tettem le az első hivatali esküt, még mint egyetemi hallgató, 1869-ben. Ettől az időtől látom őt magam előtt, mint a közelébe embert. Akkor a közalapítványi jogügyszolgatóság aligazgatója volt.

A hivatali élen egy minden ízében eredeti egyéniség állott. Első közvetlen főnököm, Hamar Pál, egy száraz, szikár, szintelen gyöngéldő alak. Egész megjelenésében a megtestesült szigorúság és komolyság, a mi azonban jó szívet takart. A percére beosztott pontosság mintaképe volt, tökéreyn egészségére való túlvárosságból is. Mindig fázt és hő nyáiban is plaid-et hordott a karján s otthona falain kívül nem ismert szórakozást. Egy operának azonban minden előadását végig hallgatta. A 'Fekete Domino' fülbemászó zenéje vomzotta, a melynek a hetvenes évek elején Pauliné bájos egyénisége adta a lekötő erőt. Kizárólag hivatalának és családjának élt.

Okos, higgadt gondolkodó és kutató volt; alaposan ismerte a közalapok bonyolult kérdéseit; de szerette a régi hivatali világ hagyományával egyező terjedős fejtegetést az írásában s még azok közé tartozott, a ki hűdoltan írt, széles helyközöket hagyva a sorok után. A közalapítványi királyi ügyigazgatóság élére, annak a kiegyezés után történt szervezésekor, Esztergom vármegyéből került, a hol a közéletnek egyik legkiválóbb alakja volt. A megye zöld asztalánál döntőleg hatottak alapos, nyugodt, meggyőző s tárgyalt logikus fejtegetéssel kimerítő felszólalásai. A szónoklat volt az, a melynek melege kicsalta arcára, lényének elrejtett rokonszenves vonásait is.

Ez a jelentékeny ember állott, az ő legelső munkásával, Boncz Ferenczre, a közalapít-

BONCZ FERENCZ.

ványi ügyigazgatóság élén, mikor pályakezdőnek odakerült. Mind a kettő nagy hatást tett reám. Az egyik született rendtartó volt. Kimért-sége és a hibák nyomán járó rendreállításai általános rokonszenvet ugyan nem szereztek neki, de tisztelet környezte őt, mert az érdemnek is megadta a magáét. A másik a gyors kezével vívta ki, hogy fölfelé tekintettünk reá. Hivatali pályám tapasztalatai szerint, e részben őt csak a Szász Károlyé multa felül, a ki a szellemi és kulturális térnek sok egymástól elütő ágát tartotta a fejében s keze mindig kész, gyors tollat forgatott. Boncz jogász volt, erős fegyverzettel a maga terén, soha se habozva, hogy készletének melyik szeréhez nyúljon álláspontja igazának megvédésére. Perirataiban éles pengét használt s logikusan és elmelel öntötte papírra meggyőző érveit, a nélkül, hogy küzködni kellett volna a találó kifejezések tekintetében. A mint egyszerű, gondolkodás útján, tisztába jött a kérdésre nézve, rendkívüli gyors tolmácsul szolgált neki nyomban, ivekre és ivekre menőleg, a tolla. Széles körű, alapos ismerettel bírt a közigazgatás sokoldalú és szövevényes kérdéseiben is.

Mikor Hamar Pál, az ügyigazgató, 1876 végén letette fejét, helyére Boncz volt a leghivatottabb jelölt és annyival nagyobb megnyugvással is állíthatta őt a közalapítványi királyi ügyigazgatóság élére Trefort Ágost, mivel már személyes érintkezés útján is ismerte jogi képzettségét és közigazgatási ismereteit. Boncz akkoriban már három évet eltöltött volt mint osztálytanácsos a kultuszminiszterium azon szakosztályában, a mely a közalapok jogi és gazdasági dolgaival foglalkozik s a melynek abban az időben Hegedűs Lajos Kandid miniszteri tanácsos volt a feje és vezető szellem: egy minden ízében erősen kidomborult egyéniség. Jogtudós, gyakorlott bürokrata s a humanizmus nemes eszméjével telített, művészetismerő és kedvelő.

Kissé különöz volt. Agglegény létére, nem adott a külsejére semmit. Nembánomsága, a melybe egy kis öntettség is vegyült, a cynizmust érintette. Letipott nadrágokat, félregyúrt ladikszert topányokat viselt, szinehagyott, formátlan ruhákat fűdték a fejét s lögött rajta minden ruhadarab. A míg meg nem szólalt, senki se gyanította genialitással határos szellemi kiválóságát, a mely őt, a hetvenes években, Trefort egyik erős támaszává tette. Széleskörű tanultság és lelki műveltség szült ki belőle, a melyekkel impressív vérmérsék párosult. Főlvett eszme eszmét keltett az agyában s mint egy önkénytelenül hosszas megbeszélésekbe vitte őt; pedig időrablónak tekintette a látogatást. Kelleltsége, első percére, nem is tett kedvező hatást, de a mint belemelegedett a be-

szédebe, a hallgatója lett ismerettel vagy reménnyel gazdagabb; a kit azonban távozása után, mint munkafeltartóztatót, hangos monológgal, rendszerint lekorholt.

Kérők, tárgyalók szakadatlan sora váltotta föl nála egymást; tolla munkájára csak a délutáni időt hagyva meg neki. Hivatali óráit nem ismert; idejét emésztő egész napi munkát végezett és sok, különböző dologgal foglalkozott a szellem. Szakosztályában, a közalapok jogi és gazdasági kérdései mellett, a művészeti ügyek és a humanitarius intézmények is összpontosultak. Az átalakulás nehéz idejében, a mikor a közjogi harc tartotta fogva a kedélyeket, a szervezés folytonos göröngyökre ütköző munkája jutott neki részül; a melybe nemcsak erős kötelességérzetét, hanem a lelkét is belevitte; a mi aztán java erejében, idő előtt le is törte őt.

A kultuszminiszteriumnak Hegedűs Lajos Kandid által vezetett ezen alapítványi ügyosztályából került, három évi ottfoglalkozás után, 1877 elején, a közalapítványi királyi ügyigazgatóság élére, miniszteri tanácsosi ranggal, Boncz Ferencz. Ekkor érte el negyedszázados ernyedetlen munkásság után azt, a mi tehetőségének egyik jogos becsvéga volt: az önállóságot. A szellemi érdem. Ezentúl szabadon, felülvizsgálattól függetlenül érvényesíthette erejét, a melyre neki széles tér kínálkozott.

A közalapítványi ügyigazgatónak fontos hatásköre van. Nemcsak ügyész minőségben jogvédője ő a vallás-, tanulmányi- és egyetemi alap s az országos alapítványok több milliónyi értékét képviselő érdekeinek, hanem a közigazgatás kétes kérdéseiben is véleményadó közege a kultuszminiszteriumnak. A hetvenes években a kérdések legnagyobb része ilyen természetű volt. Utat kellett törni minden téren. Ma az akkori döntések mint praecedensek képeznek fonalat. Sok ilyen fonalat szőtt meg Boncz Ferencz, a kinek elméleti alapos képzettsége mellett nagy gyakorlati érzéke is volt.

A kultuszminiszterium irattárának igen becses szellemi értékét képezik az ő javaslatai és munkálatai. Nevezetesen nagy tapasztalata volt a főpapi javak körüli eljárás tekintetében. A lefolyt harmincz év alatt ürességbe jött püspökségek átvételénél és átadásánál a kormány megbízottjaként leggyakrabban ő szerepelt. Helyszíni leltározás, az egyházi törzsvagyonnak s az örökösöket illető résznek elkülönítése, s az új javadalmas beiktatása körül fölmerülő minden kérdés ő benne gyakorlati megoldóra talált. E téren szerzett tapasztalatairól 'A kath. főpapi hagyatékok körüli eljárás' cím alatt, 1878-ban könyvet is írt s annak útmutatása alapján készült a kormány által 1883-ban kiadott azon szabályrendelet, a mely, a királyi javadalmat élvező főpapok elhunytával kapcsolatos vagyoni kérdések rendezésére ma is irányadó; s ezen a nyomon adta ki a kultuszminiszter 1890-ben, a főpapok által élvezett javadalmak felügyeletére és ellenőrzésére vonatkozó s ma is érvényben levő rendeletét.

Nehéz kérdések egész sora merült fel a kultuszminiszter tárczáját érdeklőleg, Boncz Ferencz közalapítványi ügyigazgatóságának ideje alatt. Kérdések, a melyeket ma is a megoldás keresése tart függőben. Kongrua, autonomia, az alapok jogi természetének s vagyonkezelésének ügye mind akkoriban képezte, egymásra torlóva, a miniszter gondját. A primás bizalmatlanul nézte az irányzatot s ez a hangulat lassanként bevette magát a főpapság nagy részének lelkiületébe is. Surlódások közt folyt a miniszter és Esztergom közt az érintkezés; élesítette azt a megürit püspöki székek betöltésének ügyszólva minden egyes személyi kérdése, a mely rendszerint a miniszter szívósan védett álláspontja győzelmével végződött; míg nem az ellentétek nyílt beismerése az Alapokat ellenőrző Bizottság ma is életben levő intézményének 1880-ban történt megrementésében nyilvánult. Azon időpontig a miniszter kizárólag a saját véleményével számolt. Ő Felségének a közalapok vagyoni ügyeiben; azontúl az ellenőrző bizottság esetleg ellentétes álláspontját is meg kellett vitatnia előterjesztéseiben, midőn a királynak mint legfőbb kegyűrnak végelhatározását kikérte.

Ebben az évekig húzó s Trefort minisztersége alatt főként a közalapok anyagi kérdése körül forgó vitában neki Hegedűs Lajos Kandid

mellett igen értékes tanácsadója volt Boncz Ferenc, a ki mint közalapítványi jogügyigazgató, szintén részt vett az ellenőrző bizottság üléseiben. Trefort bizalmi emberének tekintette őt s lényeges dolgokban meghallgatta nézetét, előzetesen, élő szóval is. Szorosan vett hivatali körén kívül esőleg, megbízást adott neki 1880-ban arra, hogy mint állandó miniszteri biztos, ellenőrzés céljából évente többször meglátogassa a jogakadémiákat és püspöki lyceumokat; s az ő megbízásából tanulmányozta a r. kath. alsóbb papság anyagi helyzetének rendezését célzó kongrua-kérdést is.

A kongrua körül kifejtett munkássága szintén az úttörésnek műve volt. Részéről a legjelentékenyebbek egyike. Ismerte azt a maga egészében, s körültekintő előrelátással jelezte meg annak nagyterjedelmű előmunká-

Közpályájának első része küzdelem volt. Az egyházi térre készült s mint papnövéndéket találták őt 19 éves korában a 48-iki idők. Levette a semináriumi öltönyt és szolgált az azt a nagy időt. Honvéd lett Komáromban és mint hadnagy osztozott Klapka fegyverletévőinek szomorú sorsában. Aztán a pályaküzdés kora jött. Jogot végzett és szolgált is egyúttal, viaskodva a tehetségével arányban nem álló, nehéz előmenetellel. Fokról-fokra kellett haladnia, a legalsón kezdve a munkát. Szolgált Muzslán, Komáromban, Aranyos-Maróthon, Pesten, kis állásokban, tizenhét évig a bíróságoknál, míg nem a közalapítványi ügyigazgatósághoz került, érvényesülni tudott.

Közszolgálatá negyvenedik évében, 1891-ben nyugalomra vágyott; de Simor János hercegprímás közbejött halála visszatartotta őt. Gróf

soha. Halála földézte ifjúkorom azon irányítót is, a kikkel ő, az átalakulás új életet jelentő korának szervező munkájában, egész lélekkel, együtt dolgozott s a kik már rég várnak rá annak az útnak a végén, a honnét, Hamlet szavaival élve: utas még vissza nem került.

Szűry Dénes.

PÜNKÖSDI MULATSÁGOK.

Pünkösdi ünnepe mintegy az őskereszténység demokráciájának kifejezése. A szentlélek kitöltése tüzes nyelvek képében nemcsak az apostolokon történt, de az egész gyülekezetben, mely Jeruzsálembé összesereglett. Ma is még pásztorok és pörök játszanak királyt, a pünkösdi koszorújával övezve halántékukat s

ilyesmit még tréfából sem tűrtek el, különösen a városokban, melyeknek komolyságra hajló polgársága, a török és német hatalom ezer fenyegető veszélyétől szorongatva, igazi ájtatos csöndben áldozott az év nagy ünnepein a királyok és népek urának. Nem egy helyett még a város kapuit is felvonatták ilyenkor, fegyveres ezéhek állottak őrt, hogy se ki, se be egy lélek se mehessen, a mérsárosok beesukttak boltjaikat, czirkáló drabantok hajtották templomba a piaczkokon és házajtókban lézengőket s az első ünnepi harangszóra a tanácsházán egybegyűlt nemes kommunitás kimért léptekkel, diszes ünneplőben indult meg, hogy elfoglalja padsorait a templomban s teljes magabaszállással járúljon az Úr asztalához.

Nem lehet tagadni, hogy a német nép szel-

közül, csak a titokteljes sugdolózás árulta el jó előre, hogy van valami készülődés. Mikor aztán a nagy nap felvirradt s az urnából előkerült a győztes neve, akkor következett a koronázás ünnepélyes szertartása. Az elmúlt év királynője, maga is a hervadt tavalyi nefelejtés-koszorúval fején, mely eddigi méltóságát jelképezte, a himnusz hangjai közt fonja homlokára a friss kék virágos koszorút a fehérbe öltözött új királynőnek, kinek uszályát apródok emelték s társnői üdvözlő szavai közepette szorítja kebeléhez, mire aztán az egész társaság hódolva vonult el a fiatal királynő előtt.

Lomb és virág allegóriája a pünkösdi, a tavasz ünneplő mezében, telve az érző szívek költészetével, mely sejtelmes kapcsolatokat keres az emberi életsors s a természet rejtett megnyilatkozásai közt. Fejedelmek nem átaláltak egykor a

ten s beállítva a gazda udvarára, ott az ablak alatt vagy a pitvarajtó előtt egymást kézen fogva, középtűt a pünkösdi királynővel, körbe forognak, s dalolnak.

Csak fűdik, csak fűdik
A fekete csóka
Szálljon a házokra,
Mint ezelőtt szállott
Az apostolokra.

Néhol durrannak még a puskák, szöveget találva, mert a czéllövészet nemes mestereinek különösen szent a pünkösdi napja ősrégi szokásokra visszamutató pogány emlékek alapján, a midőn még egy póznára kitézett utánzott galamb jelképezte a szent lelket. Mert a galamb a pünkösdi madara, nem csak a szent lélek kitöltésének a keresztény művészet által föl-

A GÖDÖLLŐI PARKBÓL.

latait, azok egymásutánjával együtt. Mekkora legyen a kongrua-minimum, kik részestüljenek abban, mikép nyomoztassék ki a körülbelül 10,000-re menő plébánia minden egyes lelkesének jövedelme, mi utasítás adassék az összeíró küldöttségnek, ki bírálja el a vitás jövedelmi forrásokat, mi történjék a kegyuraságokkal: maradjanak-e, megváltassanak-e, kik kötelesek a kongrua javításához járulni: kérdések, a melyeket kapcsolatos részleteikkel együtt, ő vetett föl gyakorlati megoldásra célzó alapos megvitatással először, s a melynek eredményét «A lelkesi kongrua» és «Előadmány» czím alatt két külön munkában sajtó útján is közzétette. Sokat dolgozott névtelenül, jogi és közgazgatási szaklapokban, s írói munkásságának úgyszólván bekezdésül jelent meg tőle 1876—1877-ben, «A Magyar Közigazgatási Törvénytudomány kézikönyve» három kötetben s a «Magyar államjog» egy kötetben.

Nagyon hasznos életet élt; meg nem szűnő munkában tölte minden idejét. Nemes becsvégy égette belől. Tehetsége, képzettsége jogot is adott neki az előretörésre. Szélesebb körre kiterjedőleg is helyt állott volna éles észével.

Csáky Albin kultuszminiszter reá bízta az esztergomi érsekség javainak átvételét s az örökösökkel való leszámolást. Az egy évi munka volt. Bevégezte s 1892-ben, a Lipót-renddel kitüntetve, Komárom vármegyei udvardi magányába visszavonult. De ott se nyugodott. Két év multán egy könyve jelent meg «A vallás körüli felségjogok» czím alatt. Hivatali ügykörével kapcsolatos tanulmányainak ez volt utolsó életjele. Aztán a gazdaságának, családjának és a vármegyének élt. Egy derék fia, a ki már mint a kultuszminiszterium osztálytanácsosa jár az ő nyomdokain, s a megye osztatlan közbecsülése képezte utolsó éveinek lelki megnyugvását. Ismereteken s tapasztalatokon nyugvó alapos felszólalásainak erős nyomatéka volt a törvényhatósági és közigazgatási bizottságok üléseiben. Mikor pár héttel ezelőtt végleg elcsendesült, a megye a maga halottjának tekintette őt; s színe-java ott volt ravatalánál, a végtisztesség megadásakor.

Engem különösen is szomorúan érintett elhunytának a híre. Gyermekkoromtól fogva mentorom volt, ő vezetett be az életbe, s a távolban se vette le rólam gondos őrszemét

viszont királyok és hercegnők válnak pásztorokká a természet tavaszi ölné, mely feslő virágokkal hinti be lábaik nyomát.

VIII. Henrik angol király e napon minden évben arragoniai Katalin királynéval ünnepélyes díszmenetben rándult ki greenwichi palotájából Shosters Hill-be, hogy üdvözzölje a fakadó kikeletet, s ez alkalommal alattvalóinak ezrei kísérték, hogy virágot szedjenek az erdőn és mezőn, melyekkel házaikat díszítsék, míg a gyermekek a májusfa körül seregelve koronázták meg választott királynőjüket.

A puritanizmus, mely annyi jellemzetes hagyományt zent könyörtelenül hadat, ezt a szokást is eltörölte. A pünkösdi mulatozások több részét az egész XVII-ik századon át eltiltották, sok helyen még a pünkösdi királyosdít is szigorú rendszabályokkal igyekeztek elnyomni. Az igaz, hogy hasonló mulatságok néha súlyos kihágásokig fajultak, így pl. mikor némely nyugati országban a garázda legények a szentesített népszokásból arra merítették jogot maguknak, hogy az arrafelé haladókat minden tekintet nélkül letartóztassák és csak váltásárpénz mellett bocsássák szabadon. Nálunk

A GÖDÖLLŐI KASTÉLY A PARK FELŐL NÉZVE.

leme kedélyesebben fogta fel a régi századokban a pünkösdi jelentőségét. Az a személyes patrimonialis viszony, mely a hűbéres fejedelmek és alattvalóik között létezett, ha a szabadságjogoknak nem is volt kedvező, de bizonyos bensőbb érintkezést teremtett meg köztük. Hesseni Karolina, IX. Lajos őrgróf neje, a XVIII-ik század közepén, nem csak jelen van és gyönyörködik a pörkép pünkösdi táncmulatságain, de közbenjár férjénél is, hogy mellet a parasztság egy idő óta nem mer a heseni grófságban tánczokat rendezni, hanem inkább a szomszédos falvakba rándul át s így a pénzt kiviszi a tartományból. — engedje meg, hogy évenként legalább négyszer, húsvét és pünkösdi harmadnapján s még két más ünnepen otthon tánczolhassanak; ugyanezzel engedelmét kér arra is, hogy a májusfa-mászáson egy kövér báránnyt nyert legyen áldomásul bált adhasson a következő vasárnapon falubelieinek.

Fennmaradt különben a pünkösdi vagy májusi királynő választása maig is némely angol leánynevelő intézetben. Egész az utolsó napig senki sem tudta, még az igazgató sem, hogy ki lesz a boldog választott a növedéklányok

pázsit első virágai után hajolni, hogy egy dobogó kebelre tűzhessék. S kincs és hatalom nem okozott oly örömet, mint egy elbűjt virágszál diadalmas föllelése a csaták viharában edzett kezektől. A lovag-kor egész romantikája bele van foglalva a pünkösdi emlékeibe, melynek örömei közt a középkori társadalom ódon bástyái leomlottak a feltárló szabad természet előtt s udvari dámák suhogó selyme érintésétől lebbentek meg a vőfélypálca czipra csokorszalagjai.

Ma már csak a népies motívumok maradtak meg a pünkösdből. A pünkösdi királyság egykor oly fenyegetővé fajult túlkapásai sem veszélyeztetik ma már a közbékét és rendet, csak itt-ott, a palócz falvak zöldelő liba-legelőin virít a fehér ingvállas, piros virágú szoknyás lányok fején még a pünkösdi rózsá-koszorú, a mint rythmikus lejtés közt tagolják:

Ne tipegi, ne topogi,
Mert ha megtapodol
A pünkösdi rózsát,
Mégadod az árát.

Azután összeszedelőzködnek tizen—tizenket-

kapott ábrázolása szerint, hanem természeti és naptári jelentősége szerint is. Ő volt a táplálkozás jelképe a legrégibb ó-kortól fogva, s vitte Zeusz atyának az ambróziát. Ő táplálta azt a kitett leányzót, a ki később mint Assyria királynője, Semiramis, azaz galamb nevet nyert. S az Adonis-ünnepeken is a szicíliai templomok telve voltak galambformába öntött szentelt kalácsokkal, mint Theokritos mondja: «a menyit csak az asszonyok meggyúrhattak a tek-nőben».

AZ OLASZOK.

Irta és a Kisfaludy-Társaságban fölolvasta

Vértési Arnold.

I.

Igy tavasz felé a keleti pályaudvar környékén a külső Kerepesi-úton, a Csömöri-úton nagy csoportokban látok mindig idegen formájú, barna bőrű, gyorsbeszédű embereket kopott bársony-zubbonyokban, megfakult narancsszín, lilaszín nadrágokban, széles karimájú kalapok-

A királyi család érkezése.

kal. Olasz munkások, a kik messze földről jönnek hidakat építeni, vasutakat csinálni, bányákban dolgozni.

Szeretem ezt a jókedvű népet. Egy kis korcsma van ott a vasút közelében, ha elmegyek mellette, kihallom vidám dalolásukat, lármás, tréfás beszédjüket. Néha össze is kapnak. Előkerülnek a bő nadragzsebből a villogó kések. Hja, a déli vér hamar fölforr.

Tudnék én arról mesélni. Ilyenkor néha régi történetek jutnak eszembe, vidám történetek és sötét, véres történetek, a melyekből egy-egy jelenetet láttam magam is. És úgy érzem, mintha távolról felém hozná a szellő az olajfák illatát s a narancsvirágét.

Látom az Arno partján a szép esőndes várost, a hol én huszonöt évvel ezelőtt laktam. Minden olyan derült s minden oly szép összhangban olvad egybe. Az ódon paloták kormos falai évszázadokra nyúlnak vissza, de a nép, mely itt mozog, oly fiatal és oly könnyűvérdű.

A farsangon kellett őket megnézni. A ki csak mozogni bírt, az mind ott zibongott a Lung Arnón. A hány kocsi csak volt a városban, az mind ott robogott kettős hosszú sorban. Szállt a sok virág a levegőben s hullt a konfetti, mint a záporosó. Az ablakok, az erkélyek mind tele voltak mosolygó, kacagó leányokkal, asszonyokkal.

Vidáman ragyogott le a nap is az azurkék égről, mely ilyenkor február végén már tavaszi ábrázatát mutogatta. Csak a kis gyíkokat riasztotta el a nagy zaj az Arno partján, a szép kis tarka gyíkokat, melyek máskor kijöttek a gát-fal hasadékaiból a verőfényre sütkérezni; most félve bujtak el. Hess, hess innen, most az emberek mulatnak, a hogy az emberek szoktak, főképp ha olaszok: lármásan, tombolva.

Tréfálkoztak, nevetve kiabáltak egymásra. Ők mulattak ám igazán, nem a kocsin ülők. A gyerekek nagyokat rikkantottak, az apró csöngettyűkkel teleaggatott lovak csilingeltek. Amott egy pár pifferari dudált s éles visító hangú klarinétot fújt, itt egy vén vörösingés siplálás nyikorgatta muzsikáló szerszámját.

Ismertem az öreg, garibaldista volt s dícselkedett, hogy ő is ott volt a marsalai ezer hős közt. Csodálatos, hogy ez a marsalai ezer soha sem fogy ki s bár nagy részök már meghalt, úgy hallom, még mindig vannak vagy nyolcz ezren.

Az öreg a lábait is emelte, olyan jó kedve volt s vigan hadonászott a mankójával. A karneval bohókás tündére még az ő sántikáló talpát is csiklandozta. Nagy hatalom az varázsvesszejével, mind ide hajtotta Pisa egész lakosságát. Még azt a két szegény öreg német kisasszonyt is, kiknek valahol Thüringiában van a hazájok s kik mindennap magánosan ödöngenek a passeggiátán s babérleveleket préselnek sohajtva piroskötésű verses könyveikbe. Az ő bágyadt tekintetök is mintha fölmelegedett volna ma az általános vidámság lehelletétől.

A szobor talapzata a koszorúkkal a leleplezés előtt.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBORÁNAK LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE GÖDÖLLŐN. — Koszák fényképei.

Mint afféle művész, természetesen szintén banditának volt öltözve, két nagy pisztolyt a hosszú késsel az övében. Karanfogyva ment a mátkájával. Azt is ismertem. Tüzes szemű, csinos, formás leány volt. Többször láttam már, beszélgettem is vele, ha a selyemgyárból jövet, a hová dolgozni járt, megállt az anyja kis boltocskája előtt, ki éppen az én szobám alatt kandallóba tüzelni való rőzse-kötegeket árult s a mellett gesztenyesütéssel is foglalkozott, de a két üzletből is nehezen tengődött szegény. A rőzsét nem igen vették, az olasz takarékos és inkább fázik a fűtetlen szobában, mintsem pénzt adjon ki, gesztenyét meg minden harmadik ház előtt süttött egy-egy vén asszony, vagy férfi.

Ma azonban gond nem szántotta senki homlokát. Az öreg asszony is vigan járt-kelt a farsangoló nép közt, még biztatta is a leányát meg annak a jegyesét:

— No Filomena! No Fortunato! Vigabban gyerekek!

De Fortunato, a művész ifjú, kissé több pohárkával talált bevenni a Fernet-Branca ürmösből, mint a mennyi kellett volna a vidám hangulat növelésére s civilizálni kezdett a mátkájával:

— Ne nézegess mindig az idegen urakra!

A leány negédesen vonogatta vállát:

— Oda nézek, a hová nekem tetszik.

A közelálló pártjára keltek a csinos lányok:

— Brava. Okosan beszél. Mindenki oda néz, a hová neki tetszik.

— Nem tűröm, — dörmögött Fortunato. —

Már megint arra az angolra kacsintgattál.

— Melyikre? — kötekedett a leány.

Fortunatóban forrt a harag:

— Mit tudom én, melyikre! Arra a rút vörös pofaszakállasra. Vagy arra a másakra, arra a szürke fejű vén madárjlesztőre.

A leány kacéran rázogatta a fejét:

— Igen előkelő, finom úri emberek.

— Utálatos csavargók, — fakadt ki dühösen Fortunato. — Miért nem maradnak otthon nyomorult hazájukban?

Ezek a hitvány angolok csakugyan nem érdemelték kimélelet. Ezeknek még a művészet sem kellett. Még egy pisai görbe tornyoskát sem vettek Fortunatótól, vagy egy milói Venust. De persze egy élő szép leány kellenek nekik.

— Oda ne pislants még egyszer, — támadt rá a felbőszült művész Filomenára; — vagy majd meglátod...

Vérben forgott a szeme. A féltékenységy győrtö, az a szilaj, vad indulat, mely az embernek még jobban elveszi az eszét, mint az ürmös bor.

De a leány csak tovább daczoskodott. A leányok úgy szokták:

— Te parancsolsz nekem?

S kihúzta karját a legény karjából. Most már

csak azért is oda nézegetett a kocsikban ülő urakra.

Akkor a fiú nem bírta tovább fékezni magát s arczul ütötte a leányt.

Nosza lett erre fölzúdulás. Fölbredta a tömegben az olasz gavalérság. Pofon ütni olyan csinos leányt!

— Maledetto! Brigante! Átkozott betyár!

Tizen-húszan is rárohantak egyszerre a bárszony-zubbonyos banditára.

A távolabb állók ökleikkel fenyegették, a ki közel érte, az ütötte, ki mivel tudta. Még az öreg verklis is végig húzott rajta egyet-kettőt a mankójával.

Derekas verekedés támadt hamarjában. Az arczok kigyúltak, a szemek szikráztak. A távolabb állók nem igen tudták, hogy mi az, de sebah, azért ők is belevegyltek a verekedésbe. Már a késeket is láttam villogni. Dühösen hadonászott Fortunato, de sokan voltak, leteperték.

— Üssétek, — biztatta őket a vén garibaldista.

Az alatt Fortunatónak sikerült újra talpra ugrani. Ő sem hagyta magát s forgatta a kesét. De láthatta, hogy nem bír annyival. Akkor vadállati dühvel a szegény leányra rohamt s bele döfte kesét:

— Nesze neked!

Mind rá rohant most a gyilkosra, letépték bárszony-zubbonyát, kikapták övéből a pisztolyokat, azzal verték fejbe. Azt hiszem, széjjel szaggatták volna s élve ki nem kerül a kezeik közül, ha közbe nem vetik magukat a karabinierik. Azok aztán puskatussal félretaszították a felbőszült népet s fölszedték a földről az összeszúrkált, összetört ember.

A tömeg pedig, mely az imént még háborgott mint a haragos tenger, nevetgélve, tréfálkozva hömpölygött a Lung Arnón s naiv gyönyörködéssel nézegette az álarcos menetet.

II.

A leány nem halt meg. Egy pár hétig az ágyat nyomta, de aztán friss, csinos, ragyogó szemű lett megint s nagy csodálkozásomra úgy beszélt a megkéselőjéről:

— Mio povero Fortunato, szegény Fortunatóm!

Még jobban csodálkoztam, mikor az anyja, az öreg gesztenyesütő asszony, ki két vastag szál viaszgyertyát igért a boldogságos Szűznek, ha azt a gyilkost holtig tartó gályarabságra segíti, most már nem emlegette a Madonnát és a viaszgyertyákat. Sőt afféle beszélt, hogy Isten tudja, Fortunatónak talán nem is volt rossz szándéka.

— Tetszik tudni, signore, az ember heveskedik, míg fiatal... heveskedik...

Kért, hogy menjek el a tárgyalásra. Én is tanuskodhatom, hogy Fortunato jó ember, nem bánt senkit, csak az az ürmös bor az oka mindennek.

A királyi család tagjai a szobor megtekintésére mennek.

Hiába mondtam, hogy én nem bizonyíthatok semmit, én nem tudok Fortunatóról egyebet, mint azt, hogy egy pisai görbe tornyot meg egy Garibaldit vettem tőle, azzal is megcsalt, mert repedt volt.

Mindegy, csak jöjjenek el, hátha addig valami eszembe jut?

Elmentem, mert érdekelt ez a tárgyalás. A kávé is, a hol reggelizni szoktam, az esküdtök közt volt, s előttevaló nap elmondta nekem a véleményét. Vissza kellene állítani a halálbüntetést s a ki olyan hosszú kést hord magával, azt bátran a guillotine alá lehet küldeni mind. Mert az mégsem járja, hogy ezek miatt az átkozott gyilkosok miatt becsületes kávé iparos ne tarthassa nyitva az üzletét este tíz óráig. A hatóságtól is czudarság, hogy olyan rendeletet ad ki. Az ő kávéházában még az egész télen nem szurkáltak meg csak három embert. Legalább öt kivehetnék volna a rendelet alól.

Ennek az esküdtnök hát ismertem már a véleményét. De a többi?

A tárgyalási terem szűk volt és tele volt emberrel. De mindjárt láttam, hogy ezek nem olyan vérszomjasok, mint az én kávésom. Mikor bevezették a vádlottat, hallottam, hogy körültem mindenfelé azt susogják:

Povero. Poveretto. (Szegény. Szegényke.)

Kissé megsápadt és megsoványodott a börtönben, az igaz; a fejét sem hordta hetykén; félénken tekintgetett ki a két szuronyos karabinieri közül, kik közrefogták. Olyan volt most, mint egy meglapult nyulacsk a nagyon csön-

desen, nagyon alázatosan felelgetett a bíróság kérdéseire.

Aztán a Filomena kihallgatására került a sor. Adja elő, hogy történt az eset?

Szemem, szájam ellállt, úgy adta elő. Semmi sem történt, tisztelt törvényszék, igazán semmi. Csak tréfáltak Fortunatóval. Egy kis kötekedés volt, semmi egyéb. Fortunato egy újjal sem bántott, csak véletlenül szaladtam bele a Fortunato kesébe.

A törvényszék tagjai fejüket csóválták.

— Hát a kés is véletlen került a vádlott kezébe? — kérdezte az elnök.

— Igen, igen, véletlen, — erősítette a leány; — Fortunato nem akart bántani.

— No, majd kihallgatjuk a tanukat, — mondta rá az elnök.

Azokat ugyan kihallgathatták. Egytől-egyig mind azt vallotta, hogy Fortunato nem bántotta a leányt, csak éppen enyelegtek egymással, a hogy szerelmesek szoktak.

De hiszen annak idején másképp vallottak, — figyelmeztette őket az elnök.

Másképp? Dehogy. Csak nem értette őket jól a vizsgálóbíró. Hogy mondtak volna ők valami rosszat erre a derék Fortunatóra. Ismerik mind, tetőtől talpig jóra való fiú, szereti a leányt, egy világért sem bántaná.

A garibaldista siplálás is tanuskodott. Csupa lelkesedés volt az egész ember. Igenis ott volt, mindent látott. Marsalánál is ott volt Garibaldi apákkal...

— Jó, jó, — szakította félbe az elnök, — de most csak erről az esetről beszéljen.

A vörösingés kifeszítette a mellét. Hát nem beszél Marsaláról. Az olasz nemzet ismeri azok dicsőségét, a kik ott voltak. Hát csak a jelen esetről beszél. Igaz lelkére mondhajta, hogy semmi sem történt. Fortunato olyan ártatlan, mint a ma született gyerek.

— Hát akkor miért akarták agyonverni? — kérdezte az elnök.

Agyonverni? Dehogy akarták. Ki akarná ezt a derék fiút bántani? Tűzbe-vizbe készek menni érte.

Az elnök haragosan ránczolta össze homlokát:

— De hiszen félholtan mentették meg a karabinierik.

— Mesebeszéd az. A karabinierik álmodhatták azt. Egy kis farsangi tréfa volt, semmi más. Csak a karabinierik fújták föl az egész históriát. Börtönbe hurcoltak egy derék embert, a ki senkinek sem vétett. Hát már mulatni sem szabad a karneval idején? Hát ez az olasz szabadság? Ezért ontották vérüket Garibaldi alatt?

A jelenlevő közönség tombolt lelkesedésében: — Evviva! Evviva!

Oda néztem az esküdtekre, azoknak a szeme is csillogott. Hja persze, az olasz szabadság.

Az elnök alig bírta helyreállítani a csendet. Figyelmeztette a tanukat, hogy meg kell ám esküdni a vallomásaikra.

— Meg, meg, — kiabáltak azok lelkesedéstől kipirult arczczal.

Százsor is megesküsznek, ha kell.

A király és kísérete az Erzsébet-empléknél.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBORÁNAK LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE GÖDÖLLŐN. — Koszák fényképei.

A közönség tapsolt. A nők szemeiket törölték. Az öreg gesztenyesütő asszony, a Filomena anyja, két szál viasz-gyertyát ígért a Maddonnának, ha megszabadítja ezt a derék fiút, a ki olyan neki, mintha a saját édes fia volna.

A vádlott kitárta feléje karjait:
— Anyám, anyám!

A karabinierik, kiknek tanuskodni kellett volna, megrökönyödtek. Az általános elragadtatás megkapta az ő olasz lelkeket is. Már nem emlékeztek, hogyan történt az az eset, lehet, hogy tévedtek, nagy lármát volt s karneval idején az emberek nem igen viselkednek józanul.

Meglehet, hogy csak tréfából hemperegtek az emberek a földön. Egy szóval: Isten tudja, hogy történt, ők semmit sem tudnak.

A közönség megéljenze a derék karabinierikat is. Az esküdtek helyeslőleg bólingattak. Még az én kávésom is. Világosan olvashattam az arcán, hogy őt is magával ragadta a közlekedés.

EGYVELEG.

* Öt-hat ezer darab nagy teknős-békát fogyasztanak el évenként Londonban. Az állatokat a mexikói-öbölből, külön e célra berendezett hajókon szállítják Angliába, de útközben a küldeménynek több mint fele el szokott pusztulni. A teknős-béka húsnak kilogrammját Londonban négy koronán adják s így egy 60—70 kilós teknős béka jóval többet ér a legszebb borjúnál is.

* A világ legdrágább nyomtatott könyvei ezek: Az 1459-ben készült mainzi zsoltár, melynek értéke 120 ezer korona; aztán az 1471-ben Velencében a Waldarfer-nyomdából kikerült Boccaccio Decameroneja, melyet 1812-ben Marlborough herceg 28 ezer forintot vett meg. Igen drága Shakespeare eredeti kiadása is 1623-ból; ennek egyik példánya 20 ezer forintot jutott Burdett-louis bárónő birtokába, a másik példányt pedig ezeltől tíz évvel egy amerikai milliós 85,000 forintot vette meg.

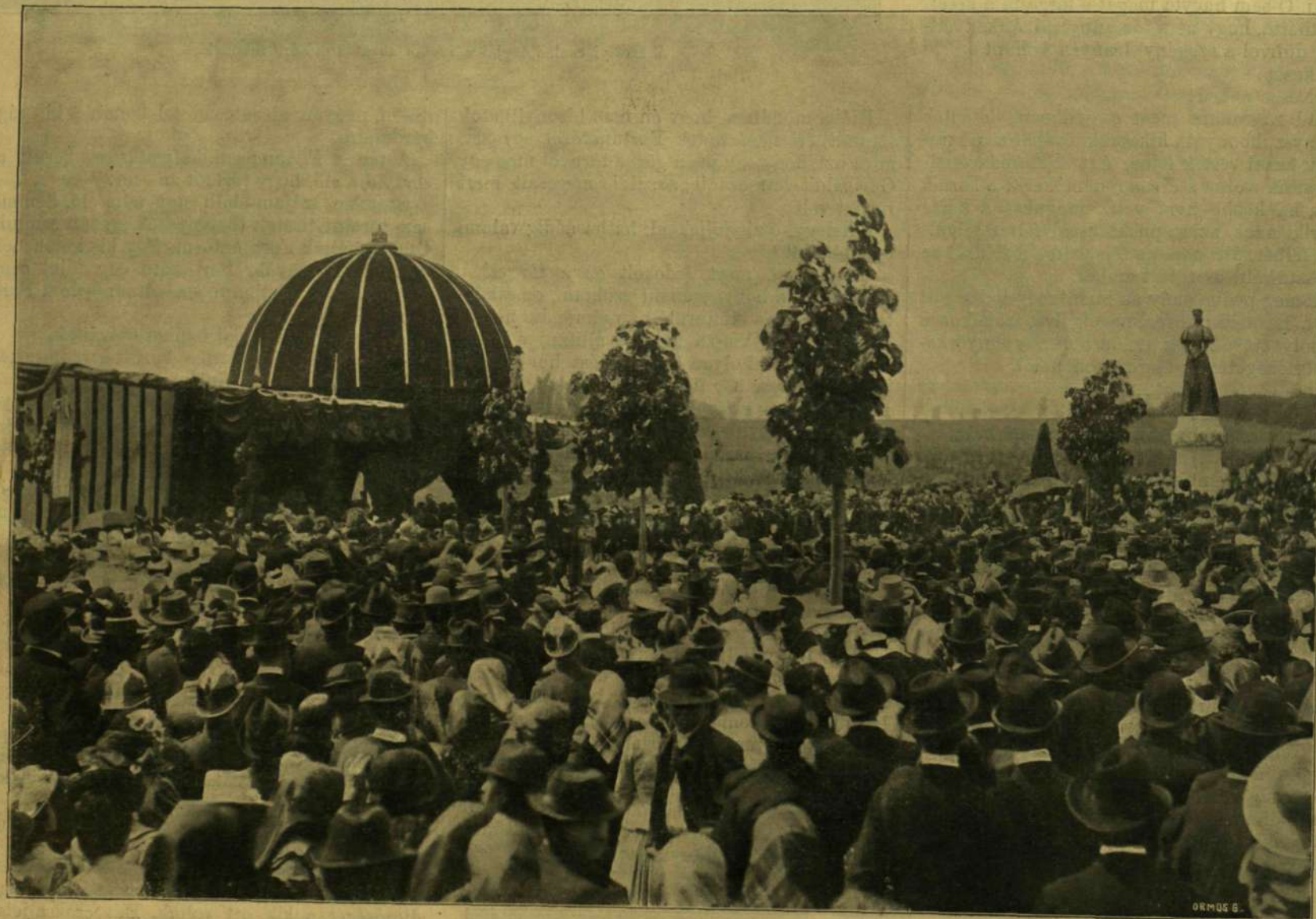
* Az ipar haladása. 1759-ben egy közönséges arany zsebóra ára 1500 forint volt, most pedig

blanc csúcsán tudvalevőleg százhat évet van egy állandó épület meteorológiai és csillagászati észleletek céljaira.

* Kelet-Indiában a mérges kígyók az utóbbi 10 év alatt évente mintegy 21,000 embert öltek meg, bár a kormány jutalmakat tűzött ki a mérges kígyók irtására. Ujabban Calmette francia orvos kitalálta a kígyómérás szerumát is s most ezt nagyban készítik mérges kígyók által megmaratott lovak vérekből.

* Gyűrű-tartó fiúkat alkalmaznak most általában az amerikai előkelőbb lakadalmaknál főképp azért, hogy elkerüljék azt a gyakran előfordult kínos váratkozást, midőn a menyasszonyok a gyűrűket kellő pillanatban előadni nem képesek. Rendesen apródnak öltözött kis fiúkat választanak ki e célra, kik a vőfély mellett foglalnak helyet s a gyűrűt fehér atlasz-párnán viszik.

* A növények érlelésére villamosság útján Oroszországban érdekes kísérleteket tesznek. Villamos sodronnyokkal bevont szántóföldön az árpa érése 12 nappal előbb következett be, a burgonya

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE GÖDÖLLŐN. — Sörge: fényképe.

Most már csak az kellett, hogy a védő-ügyvéd még nagyobb lángra lobbantsa ezt a lelkesedést. A közszabadság megsértése, igen, ez pompás téma volt. Meg lehetett támadni a kormányt, mely visszaél hatalmával, midőn megzavarja a nép mulatságát s erőszakoskodással csaknem vérengzést idéz elő. Hisz, hogy az esküdtek meg fogják védelmezni a közszabadságot. Ezen a földön, melyet a mártírok vére öntözött, nem lehet újra fölépíteni a zsarnokság uralmát. Itália, uraim, a szabad polgárok hazája.

Az elnök az emelvényen még egyre csóválta a fejét, de én már világosan láttam, hogy fog szólni a szabad polgárok ítélete s nem lepett meg, mikor rövid tanácskozás után visszatértek a terembe az esküdtek s kijelentették egyhangú ítéletüket:

— Nem vétkez.

S diadalmenetben kísérte ki a nép Fortunátot, általános ölekezés közt. Még az én kávésom is megölelte.

— Kérem, — magyarázta nekem másnap, — az emberek szíve van. Olaszok vagyunk, kérem, olaszok.

kitűző remontoir órák 30 forintot, sőt Amerikában még olcsóbban is kaphatók. Ellenben egy tonna aczélból, — melynek ára legfeljebb 2000 korona — 2,880,000 aczéltollat gyártanak, melynek gyári ára 24,000 korona.

* A Khina ellen működő két tengeri nagyhatalom hadihajóit egy angol folyóirat hivatalos adatok alapján ismertetve, végeredményül a következő kimutatást közli: A hajók terhe ezer tonnákban. Anglia 1347, Franciaország 543, Oroszország 397, Amerikai Egyesült-Államok 349, Németország 282, Olaszország 218, Japán 211, összesen 3347. Ausztria-Magyarország Kínában levő hajói nincsenek fellelve e kimutatásban.

* Irlandból a XIX-ik század alatt négy és fél millió ember vándorolt ki az amerikai Egyesült-Államokba, a hol jelenleg több irlandi eredetű ember él, mint a hány fehér lakott a század elején. Pedig e kivándorlás nagyobbára a század második felére esik, 1840 és 1860 között.

* Villamos vasutat terveznek a Montblanc csúcsra. Fabre mérnök kezdeményezésére a francia belügyminisztérium már hozzáfogott a tervek készítéséhez. A villamos áram előállítására az Arve folyóból és a Mer de Glace nevű jégmezőből szerzik be a szükséges vizierőt. A vasut hossza a terv szerint 17 1/2 kilométer lenne s kiinduló pontja Hotches faluban volna, a Montblanc savoyai oldalán. A Mont-

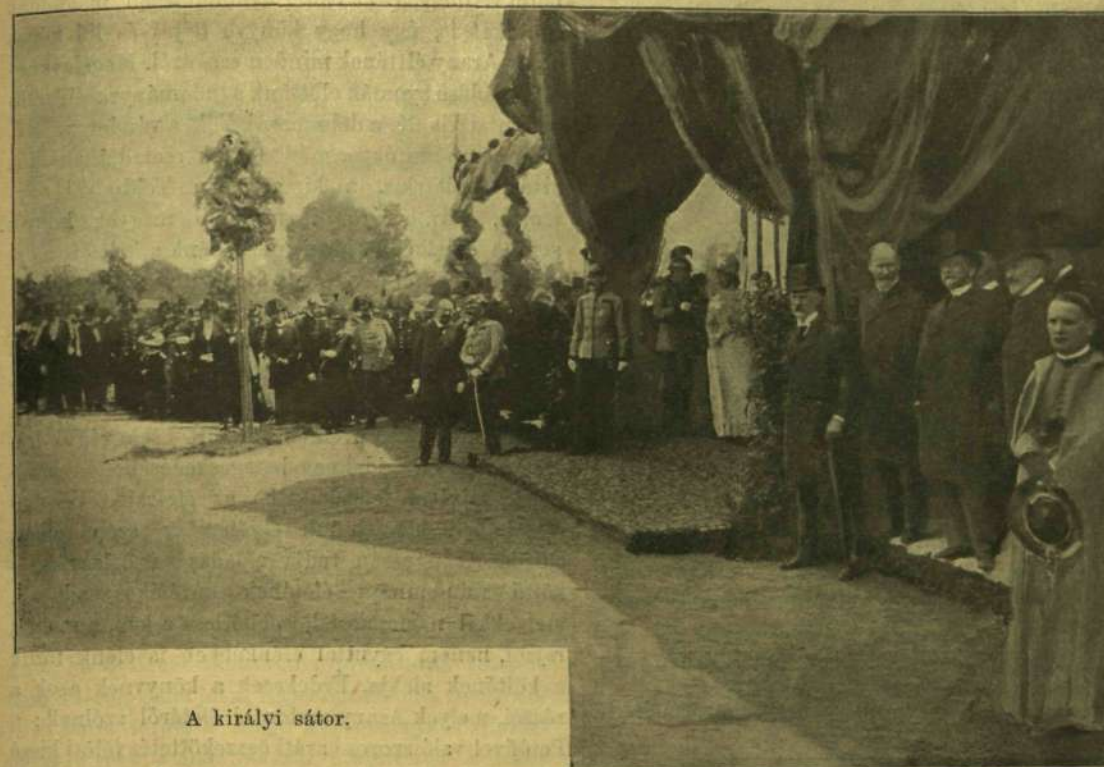
és répa rendkívül nagyra nőtt és a magvak sokkal hamarabb kiesiráltak.

* A kőszent Khina egyes részeiben oly könnyen bányászhatók, hogy olvasztóiban egy tonna (1000 kiló) kőszent képesek egy koronáért, sőt olcsóbban árusítani.

* A mennydörgés és villámlás nagy távolságokban is észrevehető. Egy angol meteorológus 190 másodpercet számított meg a villámlás és a hozzátartozó mennydörgés között, a mely időköz 43 kilométer távolságot jelez. Rendesen azonban a mennydörgést csak 16 kilométer távolságon belül lehet meghallani, míg a villámlást 240 kilométer távolságban is jól észrevehetjük, ha hegyek nincsenek közben.

* Párisban jelenleg 2790 hírlap és folyóirat jelenik meg, 105-el több, mint a megelőző évben. Van köztük 145 napilap s 164 politikai, továbbá 185 úgynevezett „Revue”, melyek közül 17 naponta megjelenik. Franciaország többi részében és a gyarmatokban még 3972 lap jelenik meg, 19-el kevesebb, mint a megelőző évben.

* Szigetekre épült városok. Velence 75 szigeten fekszik, Amsterdamban körülbelül 100, Genf pedig 40 szigeten, bár ez utóbbiak közül még 14-en nincsenek építve. A legtöbb híd (300-nál több) Amsterdam-ban van.

A királyi sátor.

AZ ERZSÉBET-SZOBOR LELEPLEZÉSE GÖDÖLLŐN.

Mindig legszebb, legemlékezetesebb napjai közé fogja számítani a kies fekvésű Gödöllő az idei május 19-ikét, midőn ott Erzsébet királyné szobrát leleplezték.

Gyönyörű tavaszi reggel virradt a kellemes dombos-völgyes tájra, melynek zöldelő tölgyerdői, virágos kertjei mámorító illattal töltöttek be a tiszta, éltető levegőt.

Berkekből, erdőkből, a királyi kertek hatalmas sűrű fáinak lombjai közül kedves madárdal hangzott, innen is, onnan is, szakadatlanul, mintha a kis dalosok is érezték volna a nap jelentőségét.

A kedves zenébe csakhamar más hangok is vegyültek: az érkező különvonatok fűtyöngése s az emberi léptek sűrű, halk ropogása, a szép tiszta kavicsos úton.

Egymásután érkeztek s csapatosan haladtak az ünnepély színhelye felé a budapestiek százai, ezrei, a jó gödöllői népség, a környékbeli községek küldöttségei, koszorúkat, apró feliratos táblákat hordva magukkal: Aszód, Bagh, Boldog, Csömör, Czinkota, Kerepes, Verség, Isaszeg, stb. stb. községek.

Oda, arra a tájra igyekezett mindenki, a honnan egy szép díszkapu látszott, túl rajta, aranyozott, pirosbársony, kupolás díszsátor, közelében pedig a letakart szoboralak és a koronás emlékdomb.

A sok nép csendesen rendezkedett el a kijelölt helyekre s mindig újabb-újabb tömegekkel szaporodva, türelemmel várta a történendőket. Elhelyezkedtek a nagy számban összegyűlt tűzoltók is, emitt-amott kordont vonva, az úton pedig lovas rendezők száguldoztak.

Közben megérkezett Pest vármegye küldöttsége Beniczky Ferencz főispán vezetésével; Budapest főváros küldöttsége, élén Márkus József főpolgármesterrel; a pestvidéki kir. törvényszék küldöttsége, a földmívelési minisztérium tisztikara csaknem teljes számban; a honvédelmi minisztérium számos tagja, a régi honvédek országos egyesülete, a hírlapírók s az egyetemi ifjúság küldöttei. A budapesti hölgyek küldöttsége Tisza Kálmán és Csiky Kálmán vezetésével mellet jelent meg.

Jöttek aztán még: a gödöllői nők választmánya, több katonai küldöttség, a magyar államvasutak elnöksége, Ludvig Gyula elnökgazdátó vezetésével, a szász evang. leánynevelő-intézet tanári kara, a Ganz-gyár igazgatósága Asbóth Emil vezérigazgatóval élén, több dalárda tagjai s még egyéb társulatok küldöttei, képviselői.

Az ünnepélyes csöndben várakozó sorokban, pár perczel 11 óra előtt egyszerre csak halk moraj támadt, majd felhangzott messziről, a kastély tájáról az „éljen” kiáltása, mely egyre terjedt közelebb-közelebb.

A király és kísérete érkezett. A felség a díszkapuig kocsin jött, ott pedig leszállva, gyalog folytatta útját.

Fogadására a díszkapu bejáratánál ott voltak: Frigyes, József és József Ágost főherczegek, Klotild, Angusztia főherczegnők, és József főherczeg leánya: Erzsébet Henriette főherczegnők, továbbá Harrach Mária Terézia grófnő, Hohenlohe herczegnő, gróf Andrássy Aladárné, Széchen Miklós grófné palotahölgyek, Festetics Mária és Szatmár Irma grófnők, Sennyei Miczi bárónő udvarhölgyek és Ferenczy Ida alapítványi hölgy. A főherczegi kíséretben: báró Kotz Venczel, gróf Szapáry József, Zichy Erzsébet grófnő, Szirmay Sarolta grófnő és Vécsey József százados, Apponyi Lajos gróf, magyarországi udvarnagy.

A magyar kormány részéről megjelentek: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Darányi Ignác, Wallacics Gyula, Hegedűs Sándor, Plósz Sándor, gróf Széchenyi Gyula és Cseh Ervin miniszterek; továbbá Gromon Dezső, Toepke Alfréd, Nagy Ferencz, Csörgő Gyula és nemeskéri Kiss Pál államtitkárok; Lobkovitz Rezső herczeg hadtestparancsnok, gróf Csáky Károly váci püspök; a főrendiház küldöttsége, gróf Szapáry Gyula, — a képviselőház küldöttsége pedig Perczel Dezső vezetése alatt.

A díszkapunál a királyi karjára öltötte Klotild főherczegnőt, utánuk mentek Frigyes főherczeg, Angusztia főherczegnővel, József főherczeg, Erzsébet Henriette főherczegnővel, József Ágost főherczeg, majd a miniszterek s a többi előkelőség.

Zúgó éljenzések közben megérkezvén a díszsátorhoz, a király s az uralkodó ház tagjai oda bevonultak, míg a sáfortól jobbra a miniszterek s az udvari kíséret helyezkedtek el, balfelől pedig a főrendiház s képviselőház tagjai, valamint a boldogult királyné udvarhölgyei.

Miután a kíséret elfoglalta helyét, a király kilépett a sátor előrésszébe és ott is maradt aztán, mindig állva.

Most felzendült a himnus, melynek elénekélése után a király elé lépett Kápeczy Vilmos főszolgabíró, a szoborbizottság elnöke, s kérte Ő Felségét, hogy a szobormű leleplezését engedje meg.

Erre a király erős, messzehallatszó hangon így válaszolt: „Szívem mélyéből köszönetet mondok mindazoknak, a kik istenben boldogult, felejtethetetlen hitvesem emlékét itten, a hol mindig oly szívösen időzött, kegyeletteljesen megörökítették. És most hulljon le a lepel!”

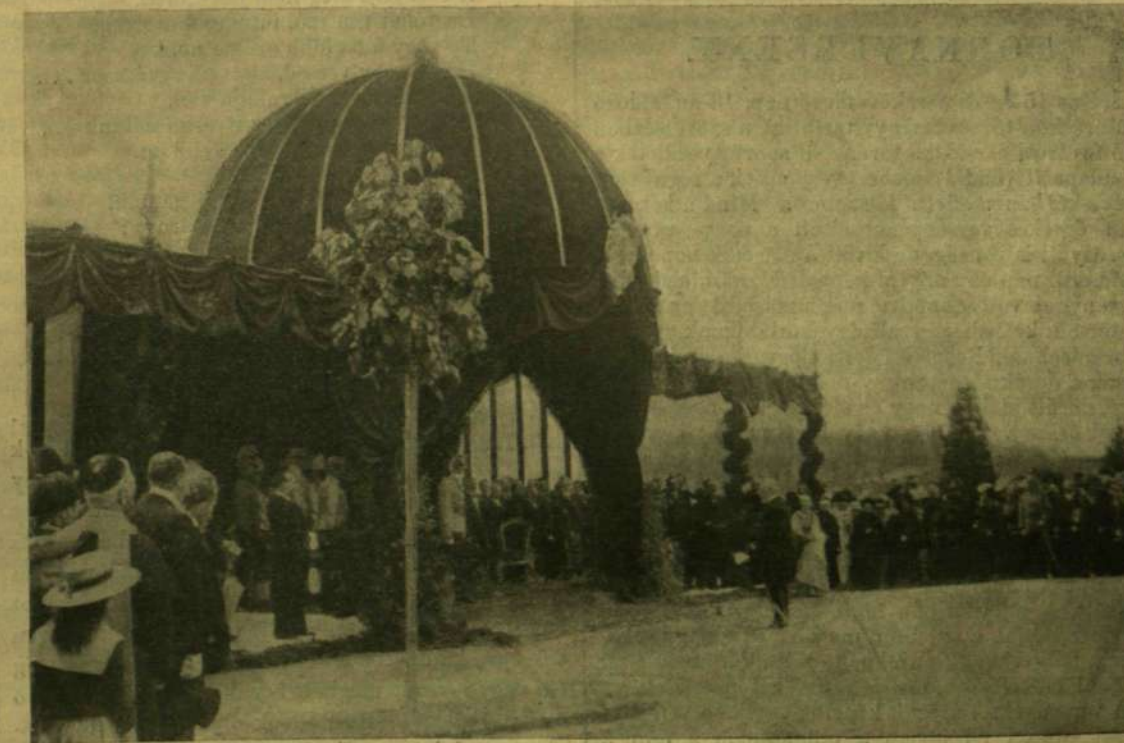
Pillanat alatt eltűnt a szobor. A király tekintett rá s nézte, nézte sokáig, mozdulatlanul, mélységes, szívet facsaró szomorúsággal. Ősz feje, jóságos arcára odatévedt egy nap-sugár, s megcsillant a könnyeken, melyek az agg uralkodó bánatos szemét borították.

Az ezernyi tömegben mély csend támadt, még csak a ruhák suhogása, vagy sohajtás sem hallatszott. Nem mozdult semmi, senki, az élők is olyanok voltak, mint az a bronz szobor. A sok

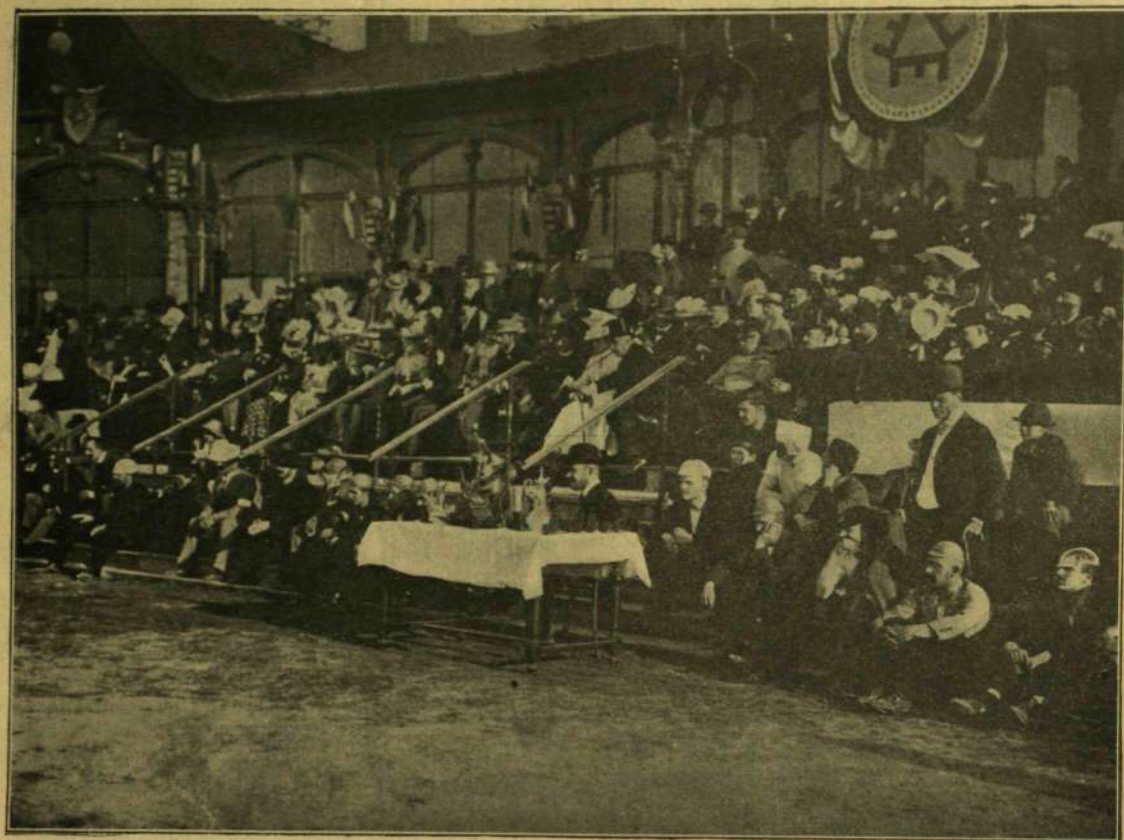
Kossak fényképe.

A király Klotild főherczegnővel.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter beszédét mond.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE GÖDÖLLŐN.

A tribün.

A BUDAI TORNAVERSENYRŐL. — Erdélyi fényképe.

Az évi jelentést Kisfaludy A. Béla alelnök terjesztette elő. Utóljára a tudományos és irodalmi szakosztályokba új tagokat választottak.

A „Jó-szív” egyesület közgyűlése május 17-én Tisza Kálmán alelnöke mellett ment végbe. Az évi jelentést dr. Hajduska Emil adta elő, kiemelve, hogy az egyesületnek, — mely elemi csapások által okozott károk enyhítésére alakult, — tavaly kevesebbet kellett teljesíteni szomorú kötelességét. Habár több esetben pusztított a tűzvész, egy esetben sem oltványra, hogy egyes községek teljes pusztulásnak lettek volna kitéve. Az árvíz pusztításától hazánk tavaly, egy esetet kivéve, mentesítve láttuk. Ez az egy eset Sopronmegyében merült fel s károsultjainak az egyesület 10.000 korona segítséget utaltványozott. A tűzkárosultak részére a „Jó-szív” 18.000 korona segélyt adott az ország különböző megyéiben és községeiben. A közgyűlés az egyesület köszönetét és háláját fejezte ki az elnök, Tisza Kálmán buzgó, fáradhatatlan tevékenységéért.

A Vöröskereszt-egyesület május 20-án tartott közgyűlésére a vidéki választmányok is számos képviselőt küldtek. Gróf Csekonics Endre elnököl. A közgyűlés örömmel vett tudomást az egyesületi vagyon gyarapodásáról és a kiterjedt jótékonyág gyakorlásáról. Latinovits János igazgató bemutatta a számadásokat. Dr. Csoboth Simon kéziratsárhelyi kiküldött indítványára kimondotta a közgyűlés, hogy a főkegyesületek és választmányok az évi rendes és rendkívüli tagsági díjak 50 százaléka kötelesek a központonba befizetni. A második 50 százalék, továbbá az alap kamatai, a mulatságok jövedelme és külföldönadományok egészben a főkegyesületet illetik meg. Ezután a választmányi megüresedett helyeket töltötték be.

MI UJSÁG?

A német császár Magyarországon. Baranya megyében az a hír terjedt el, hogy Vilmos német császár augusztus első felében meglátogatja Frigyes főherceget, a kinek a mohácsi szigeten levő vadaskastélyában száll meg. A sziget egyike az ország legszebb vadászterületeinek és rendkívül gazdag vadakban. A német császár szarvasra fog vadászni.

Kitüntetések a gödöllői Erzsébet-szoborért. A gödöllői Erzsébet-szobor létesítésén fáradozókat a király kitüntette. Róna József szobrász a Ferencz József-rend lovagkeresztjét kapta. A szobor-bizottság elnöke Kapczy Vilmos főszolgabíró a vaskorona-rend III-ik osztályát, Ripka Ferencz, a végrehajtó-bizottság elnöke a Ferencz József-rend lovagkeresztjét.

Tavaszi ünnep az Operaszínházban. A tudósbajosok intézete javára az Operaszínházban május 17-ikén rendezett tavaszi-ünnep minden tekintetben jól sikerült és fényes volt. Már a délutáni órákban megnyílt a vásár az átalakított nézőtérben, hol a

virágokkal díszített páholyok szolgálták sátrakul. A nézőtér a színpaddal egy terelem alakították. A honvéd-zenekar és Radics Béla bandája főlátva játszott. Hat óra körül már nyüzsgött a színházban az elegáns világ s nagyban folyt a vásár.

A mulatság fővédnökségét Klotild főhercegnő vállalta el s rajta kívül gróf Andrássy Gézáé, gróf Bathányi Lajos és gróf Keglevich István voltak az ünnepély elnökei. A rögtönzött boltokban a főváros társadalmának hölgyei, és a színházak művésznői árultak apróságot, kínáltak pezsgőt. A közönség közt is ott jártak kosarakkal, skatulyákkal, virággal, édességgel, gyufával. Gróf Andrássy Géza kis fiacskája újságot, képes levelező-lapot kínált. Lónyay Margit grófnő emlékorokat osztogatott; irt mindenkinek több nyelven valami apróságot. Márkus Emilia páholya körül nagy csődület támadt, mert a művésznő úgy csinált reklámot, hogy szerepeiből szavalgatott. Blaha Lujza is alig bírta kiszolgálni a vendéket. A mulatság egyike volt a legszebbeknek, melyeket a fővárosban rendeztek. A női öltözetek egész látványosságot nyújtottak. Este nyolczkor kezdődött a művészi hangverseny is. Az eddig játszott két zenekar mellé az Opera zenekara is sorakozott. A művészek és művésznők közül Szendrői Lajos, Beck Vilmos, Kaczér Margit, Ney Dávid, Alberti Verner, Kertész Odón énekeltek. Nagy tetszést aratott a balettkar. Késő estig hullámozott az elegáns sokaság a ragyogó Operában.

Damjanich özvegyének jubileuma. A szabadságharc hősi vitézének, Damjanich Jánosnak özvegye a jótékonykasságban kereste a vigasztalást. A magyar gazdaszónok országos egyesülete a jótékony egyesületek egyik legelsője, az ő jó szívéhez és lakadatlanságához van köte. Negyven esztendeje, hogy az egyesület megalakult, s Damjanich özvegye azóta elnöke. Az intézet, mely annyi árva leányt nevel, a jubileumot a tiszteletre méltó matrona ünnepelésével ülte meg. Az egyesület választmánya gróf Bathányi Gézáé védőnő teréz-körű palotájában rendezte elnökője jubileumát. Mayer György egyesületi titkár méltatta Damjanichné nagy érdemeit és átnyújtotta neki a választmány ajándékát: ezüstből készült virágkelyhet illatozó virágokkal. Az egyesületi leányárvaházból nyolcz leányka kedves beszéddel üdvözölte és rózsabokrétákkal lepte meg Damjanichné. Az ünnepet az árva gyermekek gazdag uzsonnája fejezte be, melyet részükre gróf Bathányi Gézáé adott.

Irányi Dániel szobra a fővárosban és Békésen. Kallós Edénék az Irányi Dániel sírjára készített szobrát az országgyűlési függetlenségi pártból alakult szobor-bizottság kisebb alakban, a főváros valamelyik terén is föl akarja állítani, a síremlék elkészülte után még fenmaradt összeget erre fordítván. Szó van róla, hogy a szobrot Békés városá-

nak is elkészítsék. Ezt a várost Irányi több országgyűlésen képviselte.

Feszty Árpád, a jeles festő, másfél évi távollét után hazatért Budapestre Firenzéből, hol „Krisztus sirbátétele” című nagy festményével nevezetes művészi diadalt aratott. A pályaudvaron nagy társaság gyűlt össze a művész fogadására. A jóbarátok, rokonok és tisztelők sorában ott volt Hegedűs Sándor, kereskedelmi miniszter a családjával. Wlassics Gyula miniszter és a felesége bokráját küldték Feszty Árpádnak és a feleségének.

A Zsolnay-szobor Pécsen. A hazai műipar jelesének, Zsolnay Vilmosnak Pécsen állítandó szobrát — a bizottság határozata szerint, — Strobl Alajos szobrász készíti, a talapzat tervezetét pedig Schulek Frigyes tanára bízták. A pályázat eredményét tehát mellőzték. A szoborra 26.000 korona gyűlt össze. A talapzatot a Zsolnay-gyár díj nélkül készíti el.

Lampérth Géza, jeles fiatal költőnk, lapunknak is munkatársa, a kit egy véletlen baleset okozta láb-törés április elseje óta a betegágyhoz kötött, mint örömmel értesülünk, már meglehetősen fölépült, s hat heti fekvés után ágát is elhagyhatta. Hogy a költészet mészája a betegágyban se lett hozzá hűtelen, mutatja az a csinos kis verse, melyet mai számunkban közlünk.

Fodor József emléke. Az orvos-egyetem néha jeles tanárának, dr. Fodor Józsefnek emlékére május 10-ikén gyászünnep volt az egyetemi élettani intézetben.

Az ünnepet az iskolaorvosok és egészség-tanárook szakbizottsága rendezte. Csapodi István dr. egyetemi tanár mondott emlékbeszédet az elhunyt tudósról, a kinek ismertetette tudományos működését és rámutatott azokra az érdemekre, a melyeket a közegészségügy javítása terén szerzett. Megalkotta az Országos Közegészségügyi Egyesületet, az „Egészség” folyóiratot, megteremtette az iskolaorvosi és egészség-tanári intézményt, stb. Beszédét így fejezte be: „A babér téged illet, mert megmutattad, hogy épen a közegészségügy föliragztatásával lehetett a magyar nemzetet az elmaradottságból kiemelni. Neked kieszett kezedből a vezető pálcza, de emléked köztünk marad, példád útmutatását nem téveszthetik szemük elől tanítványaid, utódaid.” A szép emlékbeszéd után Schusny Henrik dr. elnök mondott még néhány kegyeletes szót Fodor tanáról, azután a nagyszámú előkelő hallgatóság nevében megköszönte Csapodi tanárnak nagy hatást keltett emlékbeszédét.

Az orvostan-hallgatók segélyző és önképző egyesülete is emlékünnepet tartott május 15-ikén Fodor József és Laufener Károly elhunyt egyetemi tanárok emlékére. Megjelentek az egyetemi tanárok is. Először Mihákovits Elemér orvostan-hallgató mondta el emlékbeszédét dr. Fodor József felett. Ezután Dalmady Zoltán orvostan-hallgató tartott beszédet Laufener Károlyról. A kegyeletes ünnep Lichtenberg Sándor egyesületi elnök záró szavaival ért véget.

A Nemzeti Múzeum új éremgyűjteménye. Delhaes Róbert, a minap elhunyt hírneves bécsi festő-művész, mint már jeleztük, értékes és gazdag éremgyűjteményét végrendeletileg a magyar Nemzeti Múzeumnak hagyományozta. A múzeum már átvette a gyűjteményt.

Házasság. Nagykálló Kállay Frigyes huszárhadnagy, Kállay Benjámin közös pénzügyminiszter fia, május 23-ikán esküdött meg Pozsonyban, a főkronázó főtemplomban vajai Vay Ella bárónővel, Vay Dénes báró pozsonyi főispán leányával. Az esketés szertartását Hettyey Sámuel pécsi püspök végezte. Az esküvőn sok előkelőség volt jelen.

A földtani múzeum ritkaságai. A földtani intézet Stefánia úti múzeumának legbecsesebb tárgyai közé tartozik az a hatalmas bána-csontrész és kőben talált delfin, a mely csak nemrég került Roth Lajos útnak az intézetbe. A kövült csontrésznek becst fokozza, hogy a diluviumnál jóval régebbi rétegekből, az u. n. ősmiocén rétegekből származnak, a mely rétegekben eddig csak Olaszországban és Dél-Amerikában találtak ilyenemű csontrészeket. A ritka maradványok tanulmányozása végett jelenleg az intézet egyik geológusa, az olaszországi, nevezetesen a milánói, bolognai és nápolyi múzeumokat járja sorba, hogy az idevaló hasonló maradványokkal összehasonlítsa. A költséges tanulmányút a természettudományok lebecsítése, Semsey Andor áldozatkassága tette lehetővé.

Az olasz király gyilkosának vége. Bresci, ki a nyár végén Monzában megölte Umberto olasz királyt, öngyilkos lett fogságában. Áprilisban vitték egy szigetre, a sánta-stefánói fegyházba. Az örök fogságra vetettek senkivel sem érintkezhetnek, senkivel sem beszélhetnek. Szűk cellájukból naponként csak egy

Versenyfutás.

óra viszik szabad levegőre. A vad Bresci az utóbbi időkben már egészen megtört. Május 22-ikén este folakasztotta magát cellájában az ajtó sarkára, az alsó ruhájából, másik tudósítás szerint zsebkendőjéből sodrott hurokkal. Az örök, a kinek pedig folyton be kellett volna nőzni a rácsos nyíláson, csak akkor vették észre, mikor már késő volt. A holttestet egy félreeső szigetre szállították azóta, hogy jeltelenül temessék el.

Egyedül biztos szer hajkihullás és öszülés megakadályozására a Lörinczy-féle haj Elisir. Ingen. prof. spektust küld az „Arany Kereszt” gyógyszerár B. Csala.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf HUNYADY KÁLMÁN, altábornagy, a császári és királyi udvar főszertartásmestere, meghalt május 17-ikén a pozsony megyei Ivánkán, nővérének gróf Ahrenberg-Hunyady Juliának birtokán, 71 éves korában. Katonai nevelésben részesült s 30 éves korában már ezredes volt. Az udvarnál nevelkedett és sok kitüntetésben részesült. Bécsben folyt le élete nagy része. 1868-ban a magyar honvédség szervezése alkalmával a közös hadseregből a honvédség szabadságolt állományába lépett. 1873-ban főszertartásmester, 1875-ben vezérőrnagy, 1876-ban valóságos belső titkos tanácsos és 1880-ban altábornagy lett. Nővére, Julia grófnő, a meggyilkolt Mihály szász fejedelem felesége volt, s másodszor Ahrenberg grófnőhoz ment feleségül. Elhunyt felett a király is kifejezte részvétét. A családnak táviratban fejezték ki részvétüket: Ferencz Ferdinánd, Lajos Viktor, Frigyes, Rainer és Ottó főherczek, Izabella főherczegnő, Széll Kálmán így a maga, mint a kormány nevében.

Ribári RIBÁRY JÓZSEF, kinevezett főrendiházi tag, nyug. miniszteri tanácsos, a vöröskereszt egyesület főjegyzője, elhunyt Budapesten, 77 éves korában. A közéletben sokat működött férfiú Budán született s még 1846-ban lépett állami szolgálatba. 1849-ben a magyar katonai miniszteriumban kapott alkalmat. Később mint fogalmazó működött a soproni főispán mellett, ezután pedig titkár volt a nagyváradi helytartóságnál és a budai főkörmányzószéknél. Innen a magyar kormány megalakulásakor 1867-ben a belügyminiszteriumba neveztek ki osztálytanácsosnak, hol miniszteri tanácsos lett, s a Nemzeti Színház ügyeivel is foglalkozott, s a statisztikai hivatal szervezkedésében is részt vett. 1890-ben vonult nyugalomba, a mikor a főrendiház tagjává is kinevezték.

MARZSÓ GÉZA, cs. és kir. udvari titkár Ő Felsége kabinetirodájában, szívizélhűdésben elhunyt május 18-ikán. A király kabinetirodájában, a hol annyi kérelmező és ügyes-bajos ember fordult meg, Marzso igazi tanácsadója volt azoknak, kik bajukban eligazodni nem bírtak. A jószívű, derék magyar ember az udvar legnépszerűbb tisztjei közé tartozott. Itthon volt barátjaival is folyton fentartotta a belső összeköttetést, gyermekeit Budapesten nevelte. Az elhunyt a budapesti itélő-táblánál kezdte közszolgálatát, a honnan ezelt tizennyolcz évvel jutott Bécsbe a kabinetirodába titkárnak. Nején, született Szuly Gizellán kívül öt gyermek gyászolja halálát. A király is, a ki igaz atyja a körülötte levő tisztviselőknél, kifejezte részvétét az özvegynek. A bécsi temetési szertartáson a kabinetiroda testületileg jelent meg; a holttestet aztán Tisza-Várkonyba szállították s ott temették el.

ADA CHRISTEN, német író, meghalt Bécsben, 57 éves korában. Verseinek szilaj tűzével tűnt föl a német irodalomban. Családi neve: Fridrik Krisztina. Tizenöt éves korában színésznő lett, 1864-ben nőül ment Neupauer Zsigmond szentgotthárdi szol-

gábiróhoz, a kinek halála után Bécsbe költözött és ekkor kezdett írni. Több kötet költeményt adott ki, irt regényt és drámát is. 1873-ban Breden kapitány felesége lett, a kivel boldogan élt. Legutolsó munkája egy népdráma ezelt nyolcz évvel jelent meg. Azóta nem igen hallott Ada Christenről a világ.

WOHL JANKA, a sokoldalú működéséről ismert író, a „Magyar Bazar” szerkesztője, elhunyt 55 éves korában, május 23-ikán. Az irodalmi és társadalmi tevékenység terén együtt haladtak testvérével, Stefániával, a ki tizenkét évvel ezelt fejezte be munkásságát. A nővérek egyszerű polgári családból származtak, de kiváló műveltségükkel, szellemességükkel fogva oly vonzerőt tudtak gyakorolni, hogy az általuk lakásukon rendezett összejövetelek kerestek, látogatók lettek, a melyeken a közélet előkelőjei is szívesen megjelentek. Midőn a Wohl kisasszonyok az efféle összejöveteleket nálunk is igyekeztek meghonosítani, a francia nők irodalmi szalonjai lebegtek szemük előtt. Nevezetesebb irodalmi alkotások nem maradtak utánuk, de irataikban sok tehetség nyilatkozik. Wohl Jankát eleinte a zene, nevezetesen a zongora vonzotta, de igazi hajlandósága mégis az irodalom volt. A művelt nyelvekben is jártas lévén, irodalmi foglalkozása megosztott a külföldi szellemek tolmácsolása és saját tehetsége értékesítése közt. Nővérével, Stefániával élénk irodalmi tevékenységet fejtett ki, fordítottak, eredeti műveket írtak, a magyar női műveltség emelkedését szeretettelmélton sürgették, s nőknek való lapot szerkesztettek, összekötve a házi foglalkozás teendőinek modern feltárával, a divat iránt való vonzódás kielégítésével. Wohl Janka élte végeig szerkesztette a „Magyar Bazar” című női munkát és divatlapot. Liszt Ferenczről is irt egy munkát, mely angolul és németül is megjelent. Az akadémia kiadásában megjelent külföldi művek közül lefordította Symonds művét: „A renaissance Olaszországban” és Sainte-Beuvetól az „Arczközök”-et. Kiadta hűga „Hátrahagyott iratait” két kötetben. Elbeszéléseket, elmélkedő cikkeket sokat irt. A finomodott ízlés, a társadalmi szellem előmozdítására mindig nagy buzgósággal működött. Királyi kitüntetést is nyert 1897-ben, a koronás arany érdemkereszt. Család nélkül halt meg, de tisztelői, érdemeinek méltányló megilletődve s nagy számmal vették körül koporsóját.

Elhunytak még a közéleti napokban: SPÖNER JÓZSEF, váci kanonok, élete 79-ik, papi működésének 55-ik esztendőjében, Vácson. — HAHNEKAMP György, győri kanonok, 58 éves korában. — NOVÁK IMRE, nyug. királyi itélőtáblai bíró, a III. osztályú

Buzogány-gyakorlat.

A BUDAI TORNAVERSENYRŐL. — Erdélyi fényképe.

vaskorona-rend lovagja, 48 as honvédfőhadnagy, 82 éves korában. — HERNÁDFAI KRAJNER EMIL dr., volt budapesti kir. közjegyző, 69 éves korában. Plosz Sándor igazságügyminiszter és dr. Plosz Pál egyetemi tanár, nagybátyjukat vesztették el benne. — SERÉNYI GUSZTÁV, Nagy-Váradi város főkapitánya, régi honvéd, 76 éves korában. A szabadságharcban a Lenkey-husárokkal szökött haza Galiciából. Résztvett több csatában, majd Bemmel és Kossuth-tal török földre menekült. Visszatérte a császári hadseregbe sorozták. Hivatalt csak az alkotmányos időben vállalt. — Id. MOLNÁR IMRE, volt rendőrkapitány, s 1848-49-iki honvédtiszt, 75-ik évében, Kútfőgyházán. — NIEZKI NICZKY GYULA, nyug. honvédelmi miniszteri titkár, szolgálaton kívüli honvéd huszárszázados, 67 éves, Budapesten. — SMISAKA ANDOR, tanító, ki a pécsi tankerületben huszonöt évig működött s a babonáról és a magyar közmondásokról irt könyvével az irodalom terén is ismeretessé tette nevét, Bogdásán, 42 éves korában. KÁSZONYI JÁNOS, borsodmező-keresztési ref. lelkész, 46-dik, lelkipásztori működése 12-ik évében. — GABRIS GÁBOR, homeopathia orvos, Rákospalotán. — NAGY ANTAL, a marosvásárhelyi református egyház nyug. kántoriánója, az arany érdemkereszt tulajdonosa, ki ötvenkét évig működött pályáján, 94 éves korában. — BARTHA ENDRE ügyvéd, vármegyei bizottsági tag, Szilágy-Somlyón. — SÁNDOR JÁNOS, mező-örményesi körjegyző, Kolozsvármegye bizottsági tagja, 66 éves korában, Dezméren. — LATABAR ENDRE, a nagyváradi Szigligeti-színház ügyelője Budapesten, hol gyógyulást keresett, 32 éves korában. — MUTH THEODOR, a pinchehely-görbői takarékpénztár felügyelő bizottságának-elnöke Pinchehelyen. — HEGRAD VIKTOR, államvasúti tisztviselő, Hegrad László államvasúti felügyelő fia, 27 éves korában, Budapesten. — LÁSZLÓ LAJOS Gusztáv, végzett theologus, okl. polgári iskolai zenetanár 25-ik évében, Ecseren.

DOMÓTOR PÁLMÁ, szül. Balázs Matild, felesége az ismert költőnek és zombori kir. itélőtáblai czímrel és jelleggel felruházott kir. járásbírónak, kitől lapunk is oly mély családi érzésű költeményeket közölt, Zomborban, meghalt április 24-ikén. — ÖZV. NECZPÁLI JUSTH IMRE, született Württemberg Matild, 68-ik évében, Budapesten. — Id. KUTASI FERENCZ szül. Sikabonyi Angyal Sarolta 69-ik évében, Mező-Komáromban. Kutasi Ferencz mező-komáromi ref. lelkész feleségét gyászolja az elhunytban. — ÖZV. VARGA LAJOS, szül. Veszprémi Mária, 86 éves korában, Debreczenben. — ÖZV. ELER JÓZSEFNÉ, szül. Fekete Sára, 71 éves, Tisza-Szöllősen. — ÖZV. SZÉKELY JÓZSEFNÉ, szül. Melly Alojzia, 85 éves korában, Tokajban. — VÉKONY KÁROLYNÉ, szül. Horváth Irma, 48 éves, Deesen.

Szerkesztői üzenetek.

Vágy. A szerző vágyaiban épen nem telhetetlen, nem kíván egyebet, mint egy tenyérnyi kertet, melyet egészen bevethet ákác-maggal. Ha annyira kívánja az ákácza virágát, inkább ültessen fáat, a magról vetett fa virágára sokkal tovább kell várnia.

T. J. Árjegyzékért következő helyekre lehet fordulni: Országos baromfitenyésztő egyesület, Budapest VII. Rottenbiller-utca 30. szám, továbbá: Állatkert igazgatósága, Budapest, Városliget.

Olvasó-kör. Sémítáknak azokat a népeket nevezik melyeknek nyelvük a mai arabbal rokon. Nagyon sok sémi nyelv különben kihalt. Így pl. a héber, a babilonai, assyriai, feníciai, karthágói, valamint a bibliá-

Tűz ellen biztosítva az Első magy. ált. biztosító-társaságnál két millió koronára.

